

F. A. Boltzius – En svensk Wigglesworth eller en ärlig bedragare?

Av

Madeleine Wallgren

Vingårdens förlag

Det skrevs ganska många böcker om den kontroversielle och originelle helandepredikanten Fredrik August Boltzius (1836-1910) redan under hans livstid. Bara under 1880- och 1890-talen publicerades mer än tiotalet böcker som granskade hans verksamhet. Troshelbrägdagörelsen var på den tiden ett hett, ytterst aktuellt och provocerande ämne. Så var Boltzius under åren 1885-1887 den mest omskrivna svensken alla kategorier. Under de senaste decennierna har det varit ganska tyst i ämnet, och det som skrivits om Boltzius på senare år har mestadels kommit från belackares pennor. Boltzius avlägsne släkting David Liljemark har, genom sin ytterst omfattande forskning, under åtta års tid, nagelfarit i stort sett allt som har skrivits om Boltzius, och publicerat två böcker – den första 2009 och den andra 2014. Dessa två böcker bestäms i hög grad av att David Liljemark är kämpande ateist, och, just därför, utgår ifrån att under och mirakler inte kan ske – och följdriktigt aldrig inträffat.

Därför är Madeleine Wallgrens bok ytterst välkommen. Den ger ny, spännande kunskap till den generation av kristna för vilken Boltzius och hans helandetjänst är okänd, och för den äldre generationen kristna ger den en viktig påminnelse om hur Gud har verkat och kan verka - genom ett enkelt, åt Honom helt överlåtet redskap - till livsförvandling för tusentals människor.

Wallgren skildrar Boltzius uppväxttid, hans väg fram till andligt genombrott vid 29 års ålder, år 1865, och den helandetjänst som sedan tog fart tolv år senare, år 1877, och som bedrevs ända fram till Boltzius död år 1910, vid 74 års ålder. Läsaren får följa helandetjänsten, som hela tiden kompletterades av en förkunnartjänst, på hemmaplan i Värmland, men också i Dalarna, Gästrikland – främst i Gävletrakten – och i Stockholm. Vissa nedslag görs också i Norge, där Boltzius var på upprepade besök genom åren. Vi får inblick i den omfattande korrespondens Boltzius hade med sjuka och lidande människor i hela Norden och vidare än så. På Värmlands Museum i Karlstad förvaras cirka 33 000 brev till Boltzius. Brev han svarade på med hjälp av sina sekreterare, och adressater han lät sända sina bönedukar – ”svettedukar” – till.

Ett viktigt avsnitt i Wallgrens bok är analysen av den teologi som Boltzius stod för, och som bestämde hans attityd gentemot de hjälpsökande sjuka människor som kom till honom. Boltzius krävde tro från den hjälpsökandes sida, och de uteblivna helandena förklarades oftast utifrån just frånvaron av nödvändig tro hos denne. Många sårades djupt då Boltzius på ett brutalt och buffligt sätt anklagade de sjuka för bristande tro. Boltzius prioriterade anseendet för sin helandetjänst framför empatin för de nödlidande människorna, konstaterar Wallgren. Wallgrens analys är saklig och kunnig. Jämförelsen mellan Boltzius och den brittiske ”helbrägdagöraren” Smith Wiggleswoth (1859-1947) är informativ och meningsfull.

Den kritik som framförs mot Boltzius är välgrundad, och den framförs med respekt och personligt engagemang. Wallgren har egen erfarenhet av bönetjänst för helande av sjuka.

Boken är välskriven, lättläst och ytterst seriös. Wallgren är akademiskt skolad och skriver enligt vetenskapligt vedertagna kriterier. De många citaten beläggs med källhänvisningar i varje enskilt fall. Notapparaten omfattar närmare 400 belägg. Boken omfattar 289 sidor.

Nils-Eije Stävare

Teol Dr och lekmannapredikant i Säffle EFS-Missionsförening